

شمش فولاد از مرز ۲ هزار تومان گذشت

- قیمت مقاطع فولادی تولیدکنندگان بخش خصوصی

به نقل از روزنامه دنیای اقتصاد: در معاملات روز چهارشنبه ۱۸ مردادماه جاری، شمش فولاد کیمیا با رشد قیمت ۱۰۰ تومانی به ۲ هزار و ۶۰ تومان در هر کیلو رسید. در این روز، شمش فولاد اصفهان در و بريس و همچنین مقاطع فولاد بناب شاهد افزایش نرخ در بازار غیررسمی بودند.

عرضه موفق قرارداد سلف موازی مبتنی بر مرغ منجمد

- در گفت‌وگو با مدیر عامل کارگزاری پیشگامان بهرپرور اعلام شد

به نقل از روزنامه دنیای اقتصاد: پس از عرضه اوراق سلف موازی استاندارد به ذی‌نفعی شرکت بازرگانی دولتی برای تامین مالی بازپرداخت مطالبات کشاورزان در اواخر تابستان ۱۳۹۵، امیدواری زیادی برای تامین مالی بنگاه‌های اقتصادی بخش کشاورزی ایجاد شد. از آنجاکه عرضه سلف موازی استاندارد گندم توسط یک شرکت دولتی انجام شده بود، بیم آن می‌رفت که این روش از تامین مالی در بخش کشاورزی، با بهره‌برداران ریز و درشت، در انحصار شرکت‌های دولتی درآید. خوشبختانه عرضه موفق قرارداد سلف استاندارد موازی مرغ منجمد برای یک شرکت از بخش خصوصی این بشارت را داد که بنگاه‌های خصوصی پیشرو بخش کشاورزی، بدون پیش‌نیاز لیست شدن در بورس اوراق بهادار نیز می‌توانند علاوه بر بازار پول از بازار سرمایه نیز به‌عنوان منبع مطمئنی برای تامین مالی بهره‌مند باشند.

در این میان رونق معاملات غیرفیزیکی بخش کشاورزی در بورس کالا تحولی در سیستم سنتی اقتصاد کشاورزی ایران ایجاد می‌کند. در حال حاضر پیشرفت بازار سرمایه در جهان موجب تغییر شگرف در ساختار اقتصاد کشاورزی شده و معاملات کاغذی (در همه ابعاد، به ویژه معاملات قراردادهای آتی) ضمن اینکه موجب تسهیم و مدیریت ریسک در فعالیت‌های ذی‌ربط شده، سرمایه فراوانی را به این بخش سوق داده و از هر لحاظ موجب پیشرفت و ثبات شده است. متأسفانه در گذشته در بورس کالای ایران رویکرد سنتی وجود داشت و در اغلب اوقات مدیران بورس کالا صرفاً علاقه‌مند به گسترش معاملات فیزیکی بودند؛ اما هم اکنون مدیران با دانش و با مسوولیت بورس کالا عمده تلاش خود را بر رسیدن به اهداف اصلی تشکیل بورس کالا گمارده و معاملات غیر فیزیکی را تا حد معاملات فیزیکی رونق داده‌اند. به‌عنوان مثال با پشتیبانی مسوولان به تازگی ۱۳۷ هزار و ۹۰

قرارداد به صورت سلف موازی مبتنی بر دارایی پایه مرغ منجمد به ارزش ۲۰۰ میلیارد ریال عرضه شد که با استقبال متقاضیان در نخستین دقائق عرضه مورد معامله قرار گرفت. عاطفه حقیقی‌نیا، مدیر عامل کارگزاری پیشگامان بهرپور در خصوص عرضه اوراق سلف موازی استاندارد در رینگ کشاورزی بورس کالا که به اهتمام این کارگزاری صورت گرفته است، به «دنیای اقتصاد» گفت: انواع قراردادهای مبتنی بر کالا بر پایه عقود اسلامی، عوامل اغماض شده در بحث تامین مالی بنگاه‌های اقتصادی ایران هستند که متاسفانه به دلیل رویکرد سنتی بنگاه‌ها و عدم عنایت مجریان، مغفول مانده و فشار مضاعفی را برای تامین مالی به بازار پول تحمیل کرده‌اند.

عاطفه حقیقی‌نیا ادامه داد: با دیدگاهی سنتی رجوع بنگاه‌های اقتصادی به بازار پول، به‌عنوان جافتاده‌ترین تامین‌کننده مالی، این بازار را از انجام بهینه وظایف منحرف کرده و بنگاه‌ها نیز به دلیل عدم تامین تمام نیازهای مالی خود از این بازار، مجبور به تامین مالی از طریق بازارهای غیررسمی با کارمزدهای بالا (مثل بازار نسبه فروشی با کارمزد سالانه بیش از ۳۶ درصد) شده‌اند که منجر به بالا رفتن هزینه تمام‌شده محصول نهایی شده و قدرت رقابت را در بازارهای بین‌المللی از آنها سلب کرده است. وی تصریح کرد: خوشبختانه در کشور به لحاظ ابزارهای نوین مالی امکانات لازم وجود دارد و قانون‌گذار و دولت که تکلیفشان قانون‌گذاری و سیاست‌گذاری بوده این موضوع را به نحو احسن انجام داده و بر اساس آن اوراق بهادار مبتنی بر کالا و مبتنی بر عقود اسلامی شکل گرفته است و به این ترتیب تکلیف یکی از سه عامل موثر (زمینه قانونی و شرعی) به‌خوبی روشن شده است. وی به عدم استفاده از ابزارهای نوین مالی توسط فعالان بخش کشاورزی اشاره کرد و گفت: دو عامل دیگر نیز برای بهره‌مندی از ابزارهای نوین مالی بسیار موثرند. نخست اینکه با وجود زمینه لازم قانونی و شرعی آیا مجری علاقه‌مندی لازم برای راه‌اندازی و ترویج و رونق آن را دارد؟ و دوم اینکه آیا بهره‌برداران بخش کشاورزی دانش و توانمندی لازم را برای استفاده از این عقود دارند؟

حقیقی‌نیا افزود: در خصوص اوراق سلف موازی یا سایر عقود اسلامی که در بازار سرمایه می‌توان برای تامین مالی استفاده کرد، قانون‌گذار و سازمان محترم بورس و اوراق بهادار، شرایط کافی و لازم را ایجاد کرده؛ اما توجه کافی از طرف مجریان و بهره‌برداران نبوده و این در حالی است که امکان بهره‌مندی از این اوراق و کاسته شدن از بار مالی بر بانک‌ها وجود داشته است. وی تأکید کرد: شرکت‌های بورس و سپرده‌گذاری مرکزی «شرکت‌های لیست شده» و «شرکت‌های دولتی و شبه دولتی» را برای بهره‌برداری از این ابزارها بیشتر مورد توجه قرار داده‌اند و شرایط یکسانی را برای سایر بهره‌برداران فراهم نیاورده‌اند. در حالی که هیات پذیرش در نحوه پذیرش، نوع وثایق و نحوه اجرا با شرکت‌ها و صنایع ذی‌ربط بورس اوراق بهادار و شرکت‌های دولتی و نیمه دولتی راحت‌تر برخورد می‌کند، سایر صنایع و شرکت‌ها با موانع بیشتری برای استفاده از این ابزارها مواجهند. وی ادامه داد: تاکنون بخش کشاورزی و دام و طیور چندان مورد وثوق نبوده است؛ به طوری که طی مراحل پذیرش و انتشار اوراق سلف موازی استاندارد مرغ منجمد حدود ۲ سال به طول انجامیده آن هم با شرط ضمانت‌نامه کامل بانکی (عدم قبول موجودی انبار به‌عنوان وثیقه)، نتیجه این سختگیری هزینه مالی واقعی بسیار بالایی بوده که در شرایط عادی بخش خصوصی حاضر به تقبل آن نیست. حقیقی‌نیا تصریح کرد: شرکت کارگزاری پیشگامان بهرپور و شرکت عرضه‌کننده این اوراق، هدفی جز گشودن درهای بسته تامین مالی از طریق بازار سرمایه و فرهنگ‌سازی برای سایر فعالان بخش کشاورزی، نداشته‌اند.

این اتفاق را رقم زدیم که ارکان بورس و فعالان بخش کشاورزی باور بیشتری به هم داشته باشند. وی اظهار کرد: معتقدم از گذشته مدیران بازار سرمایه تمایزی بین صنعت و کشاورزی قائل شده‌اند. بنابراین باور کمتری به این بخش، حتی برای لیست شدن این شرکت‌ها در بورس وجود دارد. البته مدیریت و معاونان فعلی شرکت بورس کالا در این امر مستثنی بوده‌اند. مدیر عامل شرکت کارگزاری پیشگامان بهرپرور با اشاره به عملکرد مثال زدنی مدیران فعلی بورس کالا و تغییر رویکرد این بورس از معاملات فیزیکی به معاملات کاغذی (اوراق بهادار مثل قبض انبار و گواهی سپرده و قراردادهای اسلامی و آتی) گفت: امروزه با حضور مدیران پیشرویی مانند دکتر سلطانی نژاد و تیم وی در بورس کالا علاقه زیادی برای زمینه‌سازی تامین مالی بخش‌های مختلف اقتصادی به وجود آمده و بورس کالا را به ماهیت واقعی خود سوق داده‌اند؛ به گونه‌ای که هم‌اکنون گردش مالی آنچه به صورت ورقه‌ای در این بورس معامله می‌شود از معاملات فیزیکی سبقت گرفته است.

وی تصریح کرد: هزینه سرمایه و به‌ویژه سرمایه در گردش قسمت عمده‌ای از قیمت تمام شده کالا را در بخش دام و طیور به خود اختصاص می‌دهد. بنگاه‌های اقتصادی کشاورزی در حوزه تولید به خوبی فعالیت خود را مدیریت می‌کنند؛ اما در بحث تامین مالی متاسفانه برای اندکی سرمایه در گردش محتاج بازار غیررسمی پول هستند یا اقدام به خرید نسبه می‌کنند. در حالی که انتظار می‌رود کنترل هزینه تمام‌شده در بخش دام و طیور به دلیل ملاحظات سیاسی و قیمت‌گذاری دولتی بسیار دقیق باشد، ضعف دانش در تامین منابع مالی، هزینه جذب سرمایه برای این بخش را سرسام‌آور کرده است. وی افزود: اگر در این بخش دانش مالی وجود داشته باشد، قطعاً نرخ تمام شده محصولات پایین آمده و می‌توانند با قیمت‌های جهانی رقابت کنند. در حالی که بنگاه‌های اقتصادی می‌توانستند صادرات زیادی به کشورهای CIS و روسیه و عراق و افغانستان و کشورهای حاشیه خلیج فارس داشته باشند، متاسفانه به دلیل نرخ تمام‌شده این فرصت را از دست می‌دهند. وی بنگاه‌های اقتصادی بخش کشاورزی را به بهره‌گیری از ابزارهای نوین برای تامین مالی دعوت کرد و گفت: فعالان این بخش همچنان که اجبار دارند از دامپزشک یا متخصص تغذیه استفاده کنند، باید دانش حداقلی در زمینه تامین مالی و ابزارهای لازم را داشته باشند و پیشنهاد می‌کنم متخصصان این امر را استخدام کنند یا به مشاوره بگیرند.

صندوق کالاهای ارزشمند کشاورزی راهاندازی می شود

– مدیرعامل بورس کالا مطرح کرد

به نقل از روزنامه دنیای اقتصاد: بورس کالا به خصوص بورس کالای کشاورزی یکی از قدیمی ترین و پرسابقه ترین بازارها در ایران و حتی دنیاست. بورس کالا از آنجا که می تواند محل عرضه کالاهای اساسی کشور باشد، افق پیش رویش یک افق بلند مدت و بسیار با اهمیت است. چندی پیش بود که عرضه اوراق گندم برای خرید تضمینی گندم منتشر شد و استقبال از آن هم چشمگیر بود. البته دلیل مهم دیگر اهمیت بورس کالا در واقع در بخش دیگری به نام «تامین مالی» نهفته است. بخش کشاورزی به دلیل خاص بودن نوع کالاهای موجود در آن و میزان تقاضای آن، چه برای مصرف و چه برای تولید قابل توجه است. در ادامه بخشی از گفت و گوی اختصاصی «ایانا» با دکتر حامد سلطانی نژاد، مدیرعامل بورس کالا را در خصوص راهاندازی صندوق های کالایی کشاورزی که یکی از مهم ترین راهکارهای تامین مالی در این بخش است می خوانید.

صندوق های کالایی به ویژه در حوزه کالاهای کشاورزی در چه وضعیتی است و چه برنامه ای برای توسعه آن دارید؟

محیطی که در زندگی روزمره به عنوان بازار می شناسیم، جایی است که هر زمان که به آن مراجعه می کنید، کالایی برای خرید یا فروش وجود دارد؛ بنابراین بازار زمانی شکل می گیرد که متقاضی هر روز و به طور مستمر بتواند در این بازار معامله کند. حالا در بورس یا کالا خریداری می شود یا در موقعیت خرید کالا قرار می گیرد. یکی از اتفاق ها یا کارهایی که به این روند کمک می کند گواهی سپرده کالایی است. در بازار نقد بورس کالا، فروشنده باید اطلاعیه عرضه منتشر کند، این اطلاعیه باید چند روز پیش از عرضه باشد و در آن مشخص کند که عرضه در چه تاریخی انجام می شود. بعد از عرضه که همه چیز تمام شد، تا عرضه بعدی اتفاق خاصی رخ نمی دهد. در واقع یک بازه زمانی (حتی کوتاه) فاصله وجود دارد. این موضوع نشان می دهد که هنوز یک بازار واقعی شکل نگرفته و هر روز این کالا معامله نمی شود.

حال برای این کالا راه های دیگری هم هست. به این شیوه که دارنده کالا اعلام کند که فلان کالا را با مشخصات ثبت شده و مشخص در انبار دارد. البته این کالای انبار شده از سوی مراجع یا بازرسان سازمان بورس تایید شده که به این نوع کالا «کالای تحت کلید» می گویند. بنابراین به جای اینکه اطلاعیه عرضه منتشر شود، کالای ذخیره شده همیشه وجود دارد و این ذخیره کردن مورد تایید یک نهاد خاص هم قرار گرفته است. در سهام، چنین مرجعی به نام شرکت سپرده گذاری و تسویه وجوه وجود دارد. در بورس کالا در حال حاضر چنین مرجعی وجود ندارد، اما اگر چنین اتفاقی رخ بدهد، در گام نخست می توان تشریفات اطلاعیه فروش و... را حذف کرد و روند را یک روند مستمر کرد. گام مهم دیگر این است که با این کار استانداردسازی کالا و تبدیل به اوراق بهادار کردن هم انجام می شود. به این ترتیب هر یک واحد (کیلو، تن، گرم و...) آن کالای خاص را معادل یک برگه اوراق بهادار قرار بدهیم که این سهم ها با هم برابر هستند. با این شیوه می توان بازار را شکل داد. اما هنوز یک بخشی از کار باقی مانده است که مرجعی وجود داشته باشد که در هر موقعیتی آماده خرید و فروش باشد. در واقع صندوق های کالایی نقش

چنین مرجعی را بر عهده دارند. صندوق کالایی یک واسطه‌گر حرفه‌ای تحت نظارت است که کار اوراق مبتنی بر کالا را انجام می‌دهد. عرضه کالا را نیز بر اساس تقاضای بازار و تغییر قیمت‌ها تنظیم می‌کند.

آیا تجربه ملموس و جدیدی از صندوق‌های کالایی شکل گرفته است؟

نخستین تجربه صندوق کالایی که یک ماه پیش پذیره‌نویسی آن تمام شده و این اواخر شروع به کار کرد صندوق طلاست. حدود ۴۰ درصد از یونیت‌های این صندوق کالایی را خریداران حقیقی خریده‌اند. این نشان می‌دهد که مردم هم دوست دارند. به جای اینکه مردم خود را درگیر خرید و نگهداری کالا کنند، فرد دیگری این کالا را خریده و نگهداری می‌کند، اما افراد روی ارزش این کالا معامله می‌کنند و ممکن است حتی کالا را نبینند.

با توجه به اینکه در بین فعالان کالاهای کشاورزی تعداد زیادی از واسطه‌ها نیز وجود دارند، آیا این صندوق در ساماندهی این نوع واسطه‌ها نیز کمک می‌کند؟

می‌توان برای هر نوع کالایی که قابلیت انبار شدن داشته باشد، صندوق کالایی تاسیس کرد؛ مانند جو، گندم، ذرت و... همین‌طور در مورد کالاهایی که ارزش بالایی دارند نیز مطالعاتی انجام شده که بتوان این صندوق‌ها را تاسیس کرد، کالاهایی مانند زعفران، زیره، پسته و... البته درباره زعفران و پسته با توجه به اینکه تولیدکننده عمده و نخست در جهان هستیم؛ همیشه مشکل و چالش اصلی این بوده که قیمت این کالاها چطور تعیین شود. تعیین قیمت درباره این کالاها نیز پایه و اساس علمی یا محاسباتی نداشته و بیشتر بر اساس قیمت‌گذاری سنتی بوده است. در شرایط فعلی، این نوع قیمت‌گذاری دستخوش تغییراتی شده و از سوی افرادی انجام می‌شود که مشخص نیست قصد و نیت عمومی دارند و سود همگانی را در نظر می‌گیرند. در مورد بسیاری از کالاهای کشاورزی این اتفاق افتاده است. اینها بیشتر واسطه‌گرانی هستند که حتی محل و موقعیت فیزیکی مشخصی هم ندارند و فقط خودشان حضوری به کشاورزان مراجعه می‌کنند و با دادن پول این محصولات را می‌خرند. با این شیوه نه مصرف‌کننده و نه تولیدکننده هیچ نفعی نمی‌برند. بیشترین مقاومت در مقابل بورس و شفاف شدن قیمت را نیز همین واسطه‌ها دارند. وجود صندوق‌های کالایی باعث می‌شود که واسطه‌ها هم در اختیار تولید قرار بگیرند. واسطه‌ها همیشه موجودات و عناصر مخربی نیستند، آنها افرادی هستند که می‌خواهند از پولشان استفاده کنند و اهمیت چندانی ندارد که با پولشان چه کالایی می‌خرند. واسطه‌ها در واقع افرادی هستند که به دنبال تفاوت قیمت‌ها می‌گردند تا از آن کسب سود کنند. در برخی موارد هم کار این نوع واسطه‌گران در واقع تامین مالی است. کسی نمی‌گوید واسطه‌گران وجود نداشته باشند. اما واسطه‌گران باید هم سود معقولی ببرند و هم سازمان یافته و مشخص باشند تا عده‌ای خاص نتوانند بازار را به راحتی در اختیار خودشان بگیرند. ضمن اینکه در این بازار سازمان یافته، اگر واسطه‌ها با یکدیگر رقابت کنند، اتفاقاتی بهتر می‌افتد و همه چیز قابل کنترل‌تر می‌شود. در بازارهای سامان یافته، واسطه‌گر در مقابل واسطه‌گر و خریدار در مقابل فروشنده قرار می‌گیرد. این نکته را نیز به یاد داشته باشید که همیشه فروشنده و خریدار برای معامله در بازار حضور ندارند، اما واسطه‌گرها هستند که هر روز خرید و فروش می‌کنند و بازار را شکل می‌دهند. وجود سفته‌بازان و واسطه‌گرها برای بازار لازم است که در واقع آن را شکل می‌دهد.

درباره کالاهای نهادهای کشاورزی چطور، تا به امروز اقدامی برای ساماندهی به شیوه این صندوق‌های کالایی یا عرضه آن شده است؟

شروط پذیرش کالا در بورس، شرط‌های مشخصی است، یکی اینکه همگن باشد، قابلیت انبار شدن داشته باشد، استانداردپذیر باشد، تعداد بازیگران و فعالان قابل توجهی داشته باشد. همچنین قیمت کالاهای این بخش از سوی تعداد زیادی از افراد تعقیب شود. مثل سکه یا همین جوجه یک‌روزه که قیمت آنها برای تعداد زیادی از افراد پیگیری می‌شود که در واقع بازار واقعی (وجود عرضه و تقاضا) شکل بگیرد.

موافقت کمیته فقهی با پیشنهاد بورس کالا مبنی بر تسویه چند مرحله‌ای

به نقل از روزنامه دنیای اقتصاد : کارشناس مسوول مرکز پژوهش، توسعه و مطالعات اسلامی سازمان بورس و اوراق بهادار جزئیات جلسه اخیر کمیته فقهی این سازمان را تشریح کرد. تسویه چندمرحله‌ای، یکی از قالب‌های قراردادی است که پیشنهاد راه‌اندازی آن در شرکت بورس کالای ایران ارائه شده است. به گزارش پایگاه خبری بورس کالای ایران، مجید پیره درخصوص تسویه چند مرحله‌ای گفت: مطابق پیشنهادی که ارائه شده، طرفین در معامله مشخصی درخصوص تسویه مطابق زمان‌بندی مشخص توافق می‌کنند. جزئیات این قرارداد که به‌صورت پیشنهادی در اختیار کمیته فقهی سازمان بورس قرار داده شده بود به این صورت است که براساس این سازوکار، مناقصه‌گذار که متقاضی دریافت مقدار معین از کالای معینی طبق زمان‌بندی مشخصی است، با عرضه‌کننده آن کالا درخصوص انجام معامله مذکور مطابق زمان بندی مشخصی توافق می‌کند و عرضه‌کننده در ازای تحویل بخش معینی از کالا، بخشی از مبلغی که توافق شده است را دریافت می‌کند.

پیره اظهار کرد: مطابق جمع‌بندی که در کمیته فقهی درخصوص اصل این معامله انجام شده بود، این نتیجه حاصل شد که این معامله را می‌توان در دو قالب مطرح کرد. قالب اول، استفاده از قرارداد صلح است که به موجب آن، در قالب این عقد، طرفین معامله در زمان انعقاد قرارداد درخصوص جزئیات و زمان‌بندی پرداخت مبلغ معین و تحویل کالا توافق می‌کنند. وی یادآور شد: در این حالت، به اعتقاد کمیته فقهی، معامله در همان ابتدا بین طرفین قطعی و منعقد می‌شود اما تسویه آن یعنی پرداخت ثمن معامله از طرف خریدار و تحویل مبیع از طرف عرضه‌کننده، طبق زمان‌بندی است که مورد توافق طرفین قرار دارد. کارشناس مالی اسلامی مرکز پژوهش، توسعه و مطالعات اسلامی سازمان بورس و اوراق بهادار عنوان کرد: حالت دیگری که کمیته فقهی آن را تایید کرد، حالتی است که قرارداد در ابتدا بین طرفین منعقد نشود بلکه طرفین این قرارداد، در ابتدا، یک توافق اولیه برای

انعقاد قراردادهایی در طول زمان داشته باشند و در حقیقت در این حالت، در ابتدا قراردادی بین آنها منعقد نمی‌شود بلکه توافق اولیه‌ای برای انعقاد برخی قراردادها در طول زمان است. پیره ادامه داد: هر کدام از قراردادها که طبق زمان‌بندی، موعد ایفای تعهد آن فرا می‌رسد، در آن مقطع زمانی، معامله بین طرفین منعقد می‌شود و این حالت دومی بود که کمیته فقهی برای موضوع تسویه چند مرحله‌ای مطرح کرد و آن را جایز دانست.

وی اظهار کرد: برخی مسائل دیگر هم ممکن است در خصوص این قرارداد مطرح شود همانند اینکه چنانچه بخشی از مراحل طی این چند مرحله، بین طرفین انجام نشود، در این صورت آیا کل معامله باطل است یا صرفاً همان مرحله باطل می‌شود؟ این موضوع در ادامه بحث و بررسی مطرح شد ولی جمع‌بندی کمیته فقهی منوط به تنظیم و تصویب اصل قرارداد بر مبنای یکی از این دو حالت شد و مقرر شد کمیته فقهی در جلسه آینده در خصوص سایر ابعاد این موضوع بحث و بررسی کند. کارشناس مالی اسلامی مرکز پژوهش، توسعه و مطالعات اسلامی سازمان بورس و اوراق بهادار در پایان گفت: در ادامه این جلسه و در دستور دوم، بخشی از مصوبه کمیته فقهی در خصوص اوراق مرابحه در فرض واگذاری برخی از مسوولیت‌های نهاد واسط به بانی مورد بحث و بررسی قرار گرفت و صورتجلسه قرائت شد ولی نهایی شدن صورتجلسه و امضای آن به جلسه بعد موکول شد.